

ΑΓΑΜΕΜΝΩΝ ΤΣΕΛΙΚΑΣ

Φιλολόγος - Παλαιογράφος

Προϊστάμενος του Ιστορικού και Παλαιογραφικού Αρχείου
του Μορφωτικού Ιδρύματος της Εθνικής Τραπέζης

*Μεταβυζαντινά ιατροσοφικά χειρόγραφα και φαρμακευτικά βοτανολόγια. -
Και ένα κρητικο-ιταλικό φαρμακευτικό βοτανολόγιο.*

Στην επί σειρά πολλών ετών ενασχόλησή μου με την παλαιογραφική έρευνα στην Ελλάδα και στο εξωτερικό δεν ήταν σπάνιες οι περιπτώσεις που έπρεπε να περιγράψω κάποια χειρόγραφα που ανήκαν στην κατηγορία που ονομάζουμε *ιατροσόφια*.

Είναι χειρόγραφα με αρθρωτό κείμενο, δηλαδή αποτελούνται από μια σειρά αριθμημένων κεφαλαίων με ιατρικό περιεχόμενο, γραμμένα σε απλοελληνική γλώσσα και κατά μεγάλο ποσοστό χρονολογούνται από τον 17^ο αιώνα έως και τις μέρες μας. Η ιατρική ύλη είναι δομημένη κατά κατηγορία παθήσεων ή ασθενειών σύμφωνα με την κλασική μέθοδο, δηλ. από την κεφαλή μέχρι τα άκρα, ή κατά φαρμακευτικές παρασκευές και τέλος κατά φαρμακευτικές ύλες κατ' εξοχήν βοτανολογικές.

Κατά τα τελευταία χρόνια η ιατροφαρμακευτική έρευνα έχει στραφεί στα κείμενα αυτά, δεδομένου ότι, βάσει κειμενολογικών διαπιστώσεων, τα κείμενα αυτά βασίζονται σε επίσημα κλασικά ιατροφαρμακευτικά συγγράμματα από την εποχή της κλασικής εποχής και του Βυζαντίου, όπως επίσης και σε ελληνικές και μεσαιωνικές ευρωπαϊκές φυσικές πραγματείες. Πειραματικές απόπειρες με την εφαρμογή σύγχρονων εργαστηριακών μέσων και μεθόδων ήδη έχουν επαληθεύσει ότι όντως οι ιατροφαρμακευτικές συνταγές ή οι θεραπευτικές οδηγίες δεν απέχουν από τις σημερινές επίσημες επιστημονικές διαπιστώσεις. Μάλιστα, ακριβώς τα τελευταία χρόνια η φαρμακευτική και διατροφική αγορά κατακλύζεται από σκευάσματα που διαφημίζουν την βασική τους προέλευση από «παλαιές» συνταγές.

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο θα παρουσιαστούν παραδείγματα του περιεχομένου των χειρογράφων αυτών και επί πλέον το περιεχόμενο ενός κρητικο-ιταλικού φαρμακευτικού βοτανολογίου που εντοπίστηκε στα Κρατικά Αρχεία της Βενετίας και χρονολογείται τον 17^ο αιώνα.